

УДК 81'367.622.12/373.237:161.114.1(045)

Н. В. Григорук

*аспірант кафедри української філології
Хмельницького національного університету
e-mail: grigoruk@ic.km.ua*

ВЛАСНІ НАЗВИ БАСКЕТБОЛЬНИХ КОМАНД: СТРУКТУРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ І МОТИВАЦІЙНО- ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті аналізуються власні назви чоловічих баскетбольних команд (1991–2015 рр.). Основна увага звертається на структуру найменування, семантику твірних основ, спосіб словотворення і мотив номінації. Встановлено продуктивність найбільш поширених моделей таких онімів.

Ключові слова: *назва команди, баскетбол, семантика твірної основи, спосіб словотворення, мотив номінації.*

Фізична культура і спорт завжди посідали чільне місце у житті українців. Особлива увага зверталася на спортивні ігри, найбільш популярними з яких як у світі, так і в нашій державі були футбол, хокей і баскетбол. Уболівальники знали основні правила гри, учасників спортивних змагань, склади команд і багато іншої інформації, яка стосувалася улюбленого виду спорту. Це дозволяло активно обговорювати різнопланові аспекти, пов'язані зі спортом, зокрема і результати, яких досягали команди. Як наслідок, їхні номінації активно побутують у мовленні, причому вони досить часто зазнають певних трансформацій. Змінюються і учасники змагань, команди часто перейменовуються. Значить, найменування спортивних команд можуть дати цікаву інформацію про особливості назвотворчого процесу у певні періоди, причому дозволять простежити відмінності, пов'язані з часом виникнення пропріативів, місцезнаходженням їх денотатів, гендерними ознаками (чоловічі та жіночі), видами спорту, різницею у класі (вища, перша і друга ліги), мовним оформленням тощо.

Предметом нашого дослідження є власні назви баскетбольних команд України. Відсутність аналогічних студій у вітчизняному мовознавстві зумовлює **актуальність теми** нашої статті.

Номінації баскетбольних команд кваліфікуються нами як **баскетболкомандоніми** (скорочено — **БаК**). В основі терміна — елемент ерго-німного поля, який вперше для позначення найменувань спортивних команд вжив М. М. Торчинський (див.: [3, с. 271]), а також назва виду спорту (баскетбол ← «[англ. *basketball* < *basket* — «кошик» і *ball* — «м'яч»] — спортивна гра двох команд, гравці яких, перекидаючи м'яч своїм партнерам, намагаються закинути його в «кошик», закріплений на щиті» [2, с. 97]).

Безпосередньо аналізуються **номінації чоловічих баскетбольних команд**, які змагалися у першостях України у суперлізі, вищій, першій, другій і юнацькій лігах. Розглядаємо ми лише три періоди існування баскетбольних команд у незалежній Україні: перший (з 2011 року по сьогодні), другий (з 2001 по 2010 роки) і третій (з 1992 по 2000 роки). Зворотна нумерація часових відрізків пов'язана з тим, що види спорту (а значить — і назви команд, які їх культивують) виникали у різний час (починаючи з ХІХ ст. і закінчуючи буквально сьогоднішнім), тому так зручніше порівнювати отримані результати.

До 1991 року українські баскетбольні команди брали участь в основному у всесоюзних змаганнях, причому кількість їх учасників була незначною. Планується характеристика БаК на рівні колишнього СРСР, а з-поміж них — виокремлення й опис власне українських номінацій.

Не розглядаються і назви аматорських команд, кількість яких значно зросла на початку ХХІ ст. і які насамперед беруть участь у змаганнях із міні-баскетболу (це переважно дитячі команди, які представляють спортивні школи: «ДЮСШ» (Кілія), «СОЦ» (Ізмаїл)), максі-баскетболу (команди ветеранів, найменування яких в основному складаються з ойконіма і вікового індексу: «Дружківка 40+», «Харків 65+») і стритболу (команди з вуличного баскетболу, назви яких досить неординарні: «Активоване вугілля» та «Звалили три бали» із Дніпропетровська). Змагання з нетболу (різновиду жіночого баскетболу), слемболу (баскетболу на батутах) та корфболу (змішаного баскетболу) лише започатковуються в Україні (так, із корфболу існує тільки дві команди — львівські «Світоч» та «Юні Леви») (тут і далі приклади: див.: [1]).

Увага звертається на ті форми найменувань, які побутують у засобах масової інформації, спортивному середовищі (тренерів, спортс-

менів, функціонерів і уболівальників) і навіть в окремих ділових документах (наприклад, у календарях, турнірних таблицях тощо). Більшість команд (особливо тих, що грають у вищих ешелонах) має ще й офіційну назву та прізвисько.

Офіційні номінації — це переважно складені конструкції, до складу яких входить аббревіатура **БК** (баскетбольний клуб) і власне назва (переважно без додаткових атрибутів); іноді додається ще місце локалізації команди («*БК Азовмаш*» *Маріуполь*, «*БК Будівельник*»). Із 23 БаК Суперліги, засвідчених у першому періоді, 17 мають орієнтовно таку офіційну назву.

У середовищі насамперед уболівальників активно побутують командні прізвиська, виникнення яких часто пов'язане із клубними символами, власне командонімами або іншими атрибутами (наприклад, *Будка*, *Будівели*, *Гладіатори* ← «*Будівельник*» *Київ*; *Вовки* ← «*БК Київ*», *Катрани* ← «*БК Одеса*»). Нами засвідчено понад 50 % прізвиських номінацій, проте імовірно, що їх у навколобаскетбольному середовищі функціонує ще більше.

Варіативність серед баскетболкомандонімів теж досить продуктивна. Відкинувши графічні, фонетичні і граматичні різновиди, які, по суті, не несуть надто цінної інформації про особливості номінаційного процесу, ми включили у загальний список лише лексичні варіації (або синонімічні пропріальні одиниці), які дозволяють певним чином доповнити структуру баскетболкомандонімікону в цілому.

Усього нами зафіксовано баскетбольних команд у першому періоді 125 (варіантів — 150); у другому — 39 (варіантів 49); у третьому — 81 (варіантів — 124). Таким чином, коефіцієнт варіативності серед чоловічих БаК в цілому становить 1,318.

Усі баскетболкомандоніми аналізуються за трьома основними ознаками: семантикою твірних основ, способом словотворення і мотивацією.

Як додаткові атрибути можна назвати темпоральні характеристики (в цілому усі БаК є новими або новітніми номінаціями) та будову пропріативів.

У першому періоді серед власних назв баскетбольних команд зафіксовано 34, або 22,7 %, простих («*Дніпро*» Дніпропетровськ, «*Донецьк*» Горлівка), 83, або 55,3 %, складних («*КДПУ*» Кіровоград,

«Сумихімпром» Суми) і 33, або 22 %, складених («Вінницькі зубри», «Черкаські мавпи») конструкцій.

Другий період має такі показники: простих БаК — 17, або 34,7 % («Будівельник» (Київ), «Полтава»), складних — 20, або 40,8 % («Возшо» Вознесенськ, «КПУ» Запоріжжя), складених — 12, або 24,5 % («Ферро-Яблуко» Запоріжжя, «ЦСКА-Укртатнафта» Київ).

У третьому періоді функціонувало 30, або 24,2 %, простих номінацій («Алмаз» Вінниця, «Будівельник» Запоріжжя), 68, або 54,8 %, складних («Азовсталь» Маріуполь, «Універбаскет» Харків) і 26, або 21 %, складених («Кремійнь-КДУ» Кременчук, «Металург-Перспективний» Нікополь).

Як бачимо, характерною особливістю власних назв баскетбольних команд є їхня ускладнена структура.

Серед баскетболкомандонімів в усіх періодах переважають відомі номінації. Зокрема, у першому періоді їх 177, або 72,5 % (відергонімних — 118, або 48,4 %; відтопонімних — 56, або 22,9 %); у другому — 47, або 71,2 % (відергонімних — 27, або 40,9 %, відтопонімних — 20, або 30,3 %); у третьому — 139, або 70,2 % (відергонімних — 115, або 58,1 %, відтопонімних — 24, або 12,1 %).

Із-поміж БаК першого періоду серед відергонімних дериватів зафіксовано 34 пропріальні одиниці (13,9 %), похідні від назв заводів, фабрик, фірм та інших організацій, які в основному є спонсорами команд («Азовмаш» Маріуполь, «Інваспорт» Дніпропетровськ). Ще більше БаК (59, або 24,2 %) мотивовано найменуваннями навчальних закладів: як вищих («КДПУ» Київ), так і спеціалізованих спортивних («ЗОДЮСШ» Ужгород). Назви фарм-клубів (22, або 9,1 %) часто походять під номінацій головних команд, до яких додається цифра, що вказує на порядковий номер або рік створення клубу чи народження гравців («Донецьк-00» Краматорськ, «Ферро-2» Запоріжжя). Від найменувань спортивних товариств походить 3 БаК, або 1,2 % («Авангард» Київ).

У складі відтопонімних похідних засвідчено 39, або 16 %, БаК, мотивованих ойконімами («Полтава»), 12, або 4,9 %, — хоронімами («Рівненщина» Рівне), 3, або 1,2 %, — гідронімами («Дніпро» Дніпропетровськ), 2, або 0,8 %, — оронімами («Говерла» Івано-Франківськ).

Антропоніми у своєму складі мають 3, або 1,2 %, номінації баскетбольних команд («Кіров» Кіровоград).

У другому періоді зафіксовано менше фарм-клубів, що частково трансформувало семантичну структуру твірних основ баскетболкомандонімів.

Зокрема, серед відергонімних БаК 13, або 19,7 %, мотивується фабриконімами і фірмонімами («Галичина» Львів, «Нафтохім-Аваль» Біла Церква), а 14, або 21,2 %, — найменуваннями інших організацій: навчальних закладів («ДУЕП» Дніпропетровськ), військових структур («БК ВППО» Київ) та команд («Хімік-2» Южне).

Із-поміж номінацій чоловічих баскетбольних команд, мотивованих власними географічними назвами, переважають відойконімні похідні — 16, або 24,3 % («Севастополь»); інші фіксуються рідко: відхоронімні — 2, або 3 % («Кривбасбаскет» Кривий Ріг), відгідронімні і відоронімні — по 1, що становить 1,5 % («Дніпро» Дніпропетровськ, «Говерла» Івано-Франківськ).

У третьому періоді виявлено найбільше власних назв команд, похідних від номінацій колективів, що було зумовлено настійною необхідністю шукати спонсорів, здатних оплатити утримання спортсменів. Саме тому у складі БаК наявні 53, або 26,7 %, фабриконімів і фірмонімів («Інтерсервіс» Дніпропетровськ, «Пульсар-РАЕС» Рівне), 26, або 13,1 %, школонімів («ЛПІ» Львів, «Політехнік» Київ) та 11, або 5,6 %, найменувань інших організацій, зокрема армійських («СКА» Київ). Крім того, від назв головних команд утворено 18, або 9,1 %, номінацій («Bina-Мода-2» Одеса, «Дніпро-2» Дніпропетровськ), а від найменувань спортивних товариств — 7, або 3,6 % («Локомотив» Сімферополь).

Натомість різке зменшення відтопонімних баскетболкомандонімів пов'язане із ще не подоланою у той час звичкою іменувати об'єкти без певної ідеологічної підоснови, а саме такими в основному є локативні номінації. Як твірні основи засвідчено 10, або 5,1 %, ойконімів («Харків»), 9, або 4,5 %, гідронімів («Кальміус» Донецьк), 3, або 1,5 %, дендроніми («Олександрія» Біла Церква) і 2, або 1 %, ороніми («Кременець» Ізюм ← назва пагорба в місті як пам'ятки природи).

Від апелятивів власні назви баскетбольних команд утворюються менш активно: у першому періоді таких БаК було 67, або 27,5 %, у другому — 19, або 28,8 %, у третьому — 59, або 29,8 %.

Серед загальних назв як структурних компонентів баскетболкомандонімів у першому періоді переважають числівники (34 фіксації,

або 14 %), які вказують на рік створення команди («*БК-93 Пульсар*»), рік народження її гравців («*СДЮШОР-4–01*» Миколаїв), порядковий номер команди («*Одеса-2*») або спортивної школи («*ДЮСШ-1*» Хмельницький).

У 5, або 2,1 %, БаК наявний компонент — усічений дериват від назви виду спорту («*Кривбасбаскет*» Кривий Ріг).

Інші пропріативи походять: від зоолексем — 8, або 3,3 % («*Скорпіони*» Київ), флоролексем — 1, або 0,4 % («*Тирлич*» Коломия), назв професій — 3, або 1,2 % («*Шахтар*» Червоноград), міфологем — 1, або 0,4 % («*Грифони*» Сімферополь), загальних назв навчальних закладів — 10, або 4,1 % («*Педуніверситет*» Кіровоград), інших апелятивів — 5, або 2 % («*Імпульс*» Шостка).

Твірні основи відапелятивних баскетболкомандонімів другого періоду — це назви навчальних закладів (5, або 7,6 %: «*Політехнік*» Харків), зоолексеми (4, або 6,1 %: «*Черкаські мавпи*» Черкаси) і найменування виду спорту (4, або 6,1 %: «*Полтава-Баскет*»). Також зафіксовано по 2 (3 %) числівники («*БК-93 Пульсар*» Рівне) і назви професій («*Хімік*» Южне) та по 1 (1,5 %) міфологемі («*Грифони*» Сімферополь) і назві мінералу («*Кремінь-КДУ*» Кременчук), яка водночас співзвучна із назвою міста.

У третьому періоді серед відапелятивних власних назв баскетбольних команд переважають номінації, похідні від числівників — 16, або 8,1 % («*Перспективний-89*» Нікополь), загальних найменувань навчальних закладів — 12, або 6,1 % («*Гірнична академія*» Кривий Ріг), професій — 11, або 5,6 % («*Металург*» Нікополь) та виду спорту — 7, або 3,5 % («*Денді-Баскет*» Київ). Менш продуктивні у цій ролі абрєвіатури сутнісного характеру — 7, або 3,5 % («*СКІФ*» Київ ← спортивний клуб інституту фізкультури), міфологеми — 1, або 0,5 % («*Грифони*» Сімферополь) та інші апелятиви — 5, або 2,5 % («*Сталь*» Алчевськ).

Загальна кількість твірних основ чоловічих БаК становить 244 (як і мотиваційних типів), що пов'язано із подвійною і навіть потрійною їх структурою. Наприклад, назва «*Волиньбаскет-WOG-Університет*» мотивана хоронімом, фірмонімом і апелятивом на позначення типу навчального закладу, а «*Ужгород-УжНУ-ЗОДЮСШ*» — ойконімом і двома школонімами. У другому періоді зафіксовано 66 твірних основ і мотиваційних типів баскетболкомандонімів, а у третьому — 198.

Словотвірна типологія власних назв чоловічих баскетбольних команд першого періоду засвідчує домінування морфологічного типу деривації (83 БаК, або 55,3 %), представленого насамперед словоскладанням (65, або 43,3 %); фіксується поєднання двох і більше іменників: як цілісних («*Авантаж-Політехнік*» Харків), так і аббревіатур («*Ферро-ЗНТУ*» Запоріжжя), а також іменників з числівниками («*Хімік-2*» Южне). Наявна також аббревіація (16, або 10,7 %: «*Возшо*» Вознесенськ ← Вознесенське шкіряне об'єднання) і усічення (2, або 1,3 %: «*Переяслав*» Переяслав-Хмельницький).

Лексико-семантичним способом утворено 67 БаК (44,7 %), складниками якого є синтаксичний (15, або 10 %: «*БК-93 ОШВСМ-Пульсар*» Рівне), власне семантизація (50, або 33,4 %: «*Коростень*») і плюралізація (2, або 1,3 %: «*Грифони*» Сімферополь).

У другому періоді засвідчена вища продуктивність лексико-семантичного способу словотворення (29, або 59,2 %); це, зокрема, власне семантизація (23, або 46,9 %: «*Краматорськ*», «*Сарни*»), синтаксичний тип (4, або 8,2 %: «*Вінницькі зубри*») і плюралізація (2, або 4,1 %: «*Скорпіони*» Київ).

Морфологічний спосіб (20, або 40,8 %) представлений словоскладанням (13, або 26,5 %: «*Кремій-КДУ*» Кременчук), аббревіацією (6, або 12,3 %: «*ЦСКА*» Київ) та усіченням (1, або 2 %: «*Ферро*» Запоріжжя ← Запорізький завод феросплавів).

У третьому періоді кількість командонімів, утворених лексико-семантичним способом, знову зменшилася (53 БаК, або 42,7 %); представлені синтаксичний різновид — 10, або 8,1 % («*Одеські пірати*», «*Училище фізкультури*» Київ), власне семантизація — 42, або 33,8 % («*Кіровоць*» Харків, «*Синтез*» Кременчук) і плюралізація — 1, або 0,8 % («*Грифони*» Сімферополь).

У складі морфологічних дериватів (71, або 57,3 %) засвідчено 53, або 42,7 %, словоскладання («*Академія-КГРІ*» Кривий Ріг, «*ЦСКА-Ріко*» Київ), 15, або 12,1 %, аббревіатур («*УніВС*» Харків, «*ЦСК ЗСУ*» Київ), 2, або 1,6 %, номінації, утворені шляхом усічення («*Інтер*» Дніпропетровськ ← «Інтерсервіс»), і 1, або 0,8 %, — конфіксації («*Прибужжя*» Червоноград).

Прості баскетболкомандоніми мають відносно нескладну мотивацію, натомість складні і складені структури, як уже зазначалося, часто об'єднують два-три мотиваційні типи.

Передусім такі пропріальні одиниці пов'язані із твірними лексемами асоціативними відношеннями (139, або 56,9 %), у складі яких, на нашу думку, можуть бути виокремлені такі підвиди: 1) асоціативно-спонсорські (34, або 13,9 %), коли командонім або його частина вказують на завод, фабрику або фірму, які частково або повністю фінансують баскетбольний клуб («Галичина» Львів, «Золотий вік» Кіровоград); 2) асоціативно-організаційні (59, або 24,2 %), де називається насамперед навчальний заклад (університет, спортивна школа тощо), при якому функціонує баскетбольна команда («ДЮСШ-3» Комсомольськ, «КНУ» Кривий Ріг); 3) асоціативно-відомчі (3, або 1,2 %), коли ототожнюються назви спортивного товариства і команди, яка захищає його кольори («Авангард» Київ).

Певною мірою асоціативними можна вважати і відтопонімні командоніми, проте у них, на нашу думку, більш чітко проявляється вказівка на місцезнаходження денотата, що дозволяє їх кваліфікувати як локативні (4, або 1,6 %; «Сарни», «Станіслав» Івано-Франківськ).

Такі відношення простежуються і у складених мотиваціях, на зразок локативно-сутнісних (5, або 2,1 %; «Єлисаветбаскет» Кіровоград) або локативно-символічних (8, або 3,3 %; «Вінницькі зубри», «Говерла» Івано-Франківськ).

Власне символічна мотивація (18, або 7,4 %) в основному фіксується у відапелятивних баскетболкомандонімах («Кремін» Кременчук, «Мусон» Севастополь).

Продуктивним є також сутнісно-квалітативний тип БаК (22, або 8,9 %), яким є переважно назви фарм-клубів («Галичина-2» Львів, «Донецьк-2»).

Інші різновиди комбінованої мотивації кваліфікуються у решти власних назв чоловічих баскетбольних команд (21,3 %), як-от: локативно-асоціативно-меморіальна («ОДЮСШ імені О. Білостінного» Одеса), локативно-квалітативно-символічна («Київ Вовча зграя»), сутнісно-квалітативно-асоціативна («БК-93 ОШВСМ-Пульсар» Рівне), локативно-асоціативна («Липовець-Вульф» Вінниця), асоціативно-символічна («СДЮШОР-3 Ведмеді» Київ) тощо.

Асоціативні мотиваційні відношення переважають серед чоловічих БаК і у другому періоді (30, або 45,5 %). Номінації команд ототожнюються з найменуваннями заводів, фабрик чи фірм (13, або 19,7 %: «Дніпро-Азот» Дніпродзержинськ) або інших організацій (17,

або 25,8 %), насамперед навчальних закладів («Харків-ХНАДУ»). Іноді такі зв'язки досить опосередковані (так, БК «Хімік» Южне пов'язаний з Одеським припортовим заводом, орієнтованим саме на хімічну промисловість).

Традиційно продуктивні локативні пропріативи (19, або 28,8 %: «Київ», «Кіровоград»), кількість яких може зрости завдяки низці подвійних мотивацій: локативно-сутнісних (3, або 4,5 %: «Волиньбаскет» Луцьк) і локативно-символічних (3, або 4,5 %: «Черкаські мавпи»).

Невелику кількість баскетболкомандонімів можна кваліфікувати як власне символічні (4, або 6 %: «Орлан» Сімферополь).

Складені номінації мають й іншу комбіновану мотивацію (7, або 10,7 %), наприклад: сутнісно-квалітативну («Хімік-2» Южне) чи асоціативно-локативну («Рятивник-Черкаси» ← Черкаський інститут пожежної безпеки).

Третій період також характеризується домінуванням асоціативної мотивації — 147, або 74,2 %, зокрема асоціативно-спонсорської — 53, або 26,8 % («Біла-Мода» Одеса, «Вулкан» Дніпропетровськ), асоціативно-організаційної — 67, або 33,8 % («ТФЕІ» Тернопіль, «УОР» Донецьк), асоціативно-відомчої — 7, або 3,5 («Спартак» Луганськ) та інших — 20, або 10,1 % («Будівельник-ТНТ» Харків, «СКІФ-Денді» Київ, «ЦСКА-Ріко» Київ, «Шахтар-АСКО» (Донецьк).

Значно менше локативних баскетболкомандонімів — 16, або 8,1 % («Миколаїв», «Олександрія-Рось» Біла Церква). Комбіновану мотивацію із вказівкою на місцезнаходження денотатів мають й інші власні назви баскетбольних команд: локативно-сутнісні — 4, або 2 %: «Баскод» Одеса, «Київ-Баскет»), локативно-символічні — 1, або 0,5 % («Одеські пірати»), локативно-асоціативні — 3, або 1,5 % («Львівська Політехніка», «Нафтохім-Олександрія» Біла Церква) або сутнісно-локативно-квалітативні — 2, або 1 % («БСКД» Дніпропетровськ ← Баскетбольний спортклуб Дніпропетровська).

Незначною є кількість власне символічних номінацій — 7, або 3,6 % («Олімп» Горлівка). Натомість відносно продуктивні сутнісно-квалітативні назви — 18, або 9,1 % («Ветеран-Баскет» Харків, «Динамо-2» Дніпропетровськ).

Таким чином, аналіз власних назв чоловічих баскетбольних команд України, які брали участь у загальнодержавних змаганнях протя-

гом 1991–2015 років, засвідчив, що більшою популярністю протягом усього досліджуваного періоду користуються складні і складені конструкції, похідні від ергонімів, зокрема найменувань фірм-спонсорів та навчальних закладів, при яких створені спортклуби. Такі номінації переважно виникли шляхом власне семантизації і словоскладання.

Серед відтопонімних дериватів переважають БаК, мотивовані власними назвами поселень з локативним значенням, причому засвідчено зростання їх продуктивності, що можна вважати загальносвітовою тенденцією. У складі баскетболкомандонімів досить багато і числівників з квалітативним або темпоральним значенням, а також зоолексем, які теж досить популярні у світовому баскетболкомандоніміконі.

Незначною є кількість відапелятивних утворень, символічних номінацій і власних назв, утворених морфологічним способом.

Характеризуючи власні назви баскетбольних команд, ми орієнтувалися на їх загальноприйняті форми. У середовищі уболівальників та у ЗМІ досить часто фіксуються прізвиськові назви, а у документах та рекламі — офіційні. В цілому варіативність БаК становить 1,3, тобто кожна третя команда змінює протягом десятиріччя свою назву.

Перспективи подальших студій вбачаються у розширенні як часових меж (орієнтовно до початку ХХ ст., коли баскетбол був започаткований в Україні), так і характеристичних (до аналізу будуть залучені найменування аматорських і професійних жіночих команд).

Список використаної літератури

1. Баскетбол [Електронний ресурс]. — Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Баскетбол
2. Сучасний словник іншомовних слів / уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. — К. : Довіра, 2006. — 789 с.
3. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія / М. М. Торчинський. — Хмельницький : Авіст, 2008. — 550 с.

Григорук Н. В.

аспирант кафедры украинской филологии
Хмельницкого национального университета
e-mail: grigoruk@ic.km.ua

НАЗВАНИЯ БАСКЕТБОЛЬНЫХ КОМАНД: СТРУКТУРНО-ДЕРИВАЦИОННЫЕ И МОТИВАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

Резюме

В статье анализируются названия мужских баскетбольных команд (1991–2015 гг.). Основное внимание обращается на структуру наименования, семантику образующих основ, способ словообразования и мотив номинации. Установлена производительность наиболее распространенных моделей таких имен собственных.

Ключевые слова: название команды, баскетбол, семантика образующей основы, способ словообразования, мотив номинации.

Grigoruk N.

Postgraduate student
Ukrainian Philology Department
Khmelnitsky National University
e-mail: grigoruk@ic.km.ua

BASKETBALL TEAMS' PROPER NAMES: STRUCTURE, DERIVATION, MOTIVATIONAL AND FUNCTIONAL FEATURES

Abstract

The subject of this research is proper names of Ukrainian basketball teams. The lack of such studies in native philology caused actuality of the subject of this article.

Nominations of male basketball teams are directly analyzed, which competed in Ukrainian championships: Super League, Higher League, first second and youth leagues during 1991–2015. Totally were recorded 245 titles that have 323 versions.

All basketballkomandonyms are analyzed by three main indicators: semantics of forming bases, method of derivation and motivation.

It was found that the most popular are complex structures, which derived from erhonyms, such as names of sponsoring companies and educational institutions, where sport teams were established. These nominations mainly arose by the way of semantization way and compounding.

Among vidtoponymnyh derivatives denominations are the dominators, which are motivated by proper names of settlements with locative meaning, and there was shown the increase of their productivity, which can be considered as the universal tendency.

Insignificant is the number of vidapeliatyvnyh formations, symbolic nominations and proper names, which were formed by morphological way.

Perspectives of further studies are seen in expansion as time limits (approximately before the beginning of XX century, when the basketball in Ukraine were established), so characteristic limits (names of amateur and professional women's teams will be involved to the analysis).

Key words: *team name, basketball, semantics of forming bases, method of derivation, motivation of nomination.*

Надійшла до редакції 21.06.2015

УДК 81'1:81'42

В. А. Глущенко

*доктор филологических наук, профессор,
заведующий кафедрой германской и славянской филологии
Донбасского государственного педагогического университета
e-mail: sdpunauka@ukr.net*

ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИЙ ТРУД ПО ГИДРОНИМИИ ДОНА: СТРУКТУРА СЛОВАРЯ И ПРИНЦИПЫ ПОСТРОЕНИЯ СЛОВАРНОЙ СТАТЬИ

Статья посвящена особенностям структуры и принципам построения словарной статьи в работе Е. С. Отина «Гидронимия Дона», представляющей собой гидронимный каталог, который выступает как наиболее экспланаторный тип лексикографического описания гидронимии определённой территории по её речной сети и отвечает важнейшим требованиям современной ономастической лексикографии: каталоги отражают реальную последовательность расположения гидрообъектов. Монография содержит названия гидрообъектов бассейна Дона от истоков до впадения Дона в Таганрогский залив Азовского моря. В книге широко представлены синхронные и диахронные варианты и дублиеты гидронимов и связанных с ними ойконимов.

Ключевые слова: *ономастическая лексикография, гидронимия, гидронимный каталог, словарная статья, Дон.*

Постановка проблемы. В чём заключается преимущество гидронимных каталогов перед гидронимическими словарями? Несомненно, гидронимный каталог является наиболее экспланаторным